53 Theol.

BVLLA

Decimi Leonis, Cotra errores Martini Lutheri, & ſequacium.

Aſtitit Bulla a dextris eius, in veſtitu

deaurato, circumamicta varietatibus

Vide lector, operęprecium eſt. Adficieris.
Cognoſcis qualis paſtor ſit Leo

XXXVIII 2b

Hist. eccles.
E. 271,28

SLUB Wir führen Wissen. http://digital.slub-dresden.de/id48572975X/1

VLRICHVS
de Hutten Eques, Germanis
omnibus Salutem

Ecce vobis Leonis Decimi Bullam, viri Germani, qua
remergentem ille veritatem Chriſtianam remorari cona
tur, quam reſpiranti longa tandem compreſſione, libertati
noſtrę ne vires recipiat, ac plane reuiuiſcat, obijcit & oppo
nit. Cui nos talia molienti non obſiſtimus? aut publico cõ=
ſilio, ne lõgius p̄uadat, neue aliquid, pro hominis irrequie=
te cupiditate & audacia efficiat, multo ante cauem⁹? Quæ=
ſo per ĩmotalem Chriſtum, quando oportunũ magis tem=
pus fuit, quando melior occaſio dedit ſe aliquid Germa=
no dignum nomine gerendi? Omnia videtis eo tendere,
vt ſpes ſit quanta nunquam prius, extinctum iri hanc tyrã=
nidem, iſti morbo medicinam ad futuram, Quod andete
tandem, ac perficite. Non Lutherus agitur hoc in negotio
ſed ad omnes pertinet, quicquid eſt Nec in vnũ quępiam
hic ſtringitur gladius, ſed publicæ oppungnamur. Nolũt
reclamari ſuæ tyrannidi, ſuas fraudes detegi nolunt ſuoſq;
aperiri fucos, ſuo furori obſiſti. ſuæ graſſaturæ impedi=
mentum fieri. Hoc ipſum eſt q̄ indignantur, quodq; fre=
munt vſq; adeo, vt ſe minime decore agant ibi. Quod ma=
nifeſte videntes vos, quid tandem agetis? quod cõſilium
inibitis? Me quidem ſi audietis, Germanos eſſe Vos me=
mineritis. Quę vna commonitio ſatis eſſe debet, vt hæc
vĩdicetis. Ego nunc veſtro & cõmuni nomine periclitor,
ſed libenter. Primum enim facti conſcius mihi ſum pul=
cherrimi. Deinde non ſpero iam, ſed pro certo habeo etiã
omnes vos eadem aliquando auſuros mecum. Hęc vero
Bulla vt publicaretur nunc, author fui, ob id vt cum lege=
ritis, facile ab vna diceretis omnes. Valete.

❡Prius quam te audiamus Sāctiſſime, huiꝰ meminetis Apoſtolici qd̄ ad philippenſes ſcribitur. Ne q̄s vos ſeducat vllo modo. Quoniam non adueniet Dominꝰ niſi venerit defectio prius, & reuelatꝰ fuerit homo ille ſceleroſus, filius perditus: q̄ ē aduerſarius: & effertur aduerſus omnem qui dicitur Deus, aut numen adeo, vt in templum dei ſedeat, oſtentans ſe quaſi deum Habes? Incipe Bullam.

LEO Epiſcopus, ſeruus ſeruorum Dei. Ad perpetuam rei memoriā. [a] Exurge domine, & [b] iudica cauſam tuam: memor eſto improperiorum tuorum, eorū quæ ab [c] in-

Statim ad maledicta vertit ſe. atq; hic ille eſt Leonis rugitus quo de Sophonias propheta manifeſte dicit, & multa ibi diuus Hieronymus liberrime loquitur.

ſipientibus fiunt tota die. [d] Inclina aurem tuam ad preces noſtras, quoniam [e] ſurrexerunt vulpes quærentes [f] demoliri vineam

Tu aūt vbi pecuniā a Germanis cottidie emungis, ſic te habes, vt qualibet vulpecula fraudulētior videaris Tantū a leonina magnitudine, ad humilē & te īdignā deflectis aſtutiā. Q; ſi talionē tibi nos reddere coges, poterimus & nos dicere, nō vulpē iā te, ſed aſperius adhuc lupū Arabiæ veſpertinū, quod munera capis & iuſtitiam vendis, vt in te propheticū illud exclamare cōueniat Ve paſtoribus q̄ diſpergūt & lacerāt

cuius tu torcular calcaſti ſolus: & aſcenſurus ad patrem, eius curam, regimen & adminiſtrationē [g] Petro tanquā capiti, & tuo vicario, [h] eiuſq; ſucceſſoribus, inſtar [i] triumphantis Eccleſiæ, commiſiſti: [k] extermina-

Iā ſtati nō audit te Criſtꝰ. Mētiris ei quod odit ille.

Imo tu faciebas hoc Decime, & tu ille eras ferꝰ leo, ob

Quid imperas igitur? & tāto cū faſtu dominaris

a Exurget, ſ; vide ne magno tuo malo.

b Iudicabit in magna expectatione noſtra.

c Ah non inſipientibꝰ

d Faceret ſi eq̄ peteres

e Viri fortes:

f Expurgare

g Vide vbi fundet tyrannidem.

h Multa hic monendꝰ eras ſi vacaret.

i Triūphans Eccleſia

Q bellum commentu;

idq; decreuimus oppugnare te.

re nititur eam aper de ſilua, & ſingľaris fe-
rus depaſcit eam. Exurge [a] Petre, & ꝑ pa-

a Sed prius ipſũ audi dicẽtẽ tibi. Paſcite quãtũ ĩ vobis ẽ gregẽ Chriſti, curam illius agentes nõ coacte, ſed volẽtes, nõ turpiter affectãtes lucrũ, ſed propenſo aĩo, neq; ceu dominũ exercentes aduerſus cleros, ſed vt ſitis exẽplaria gregis.

ſtorali cura pręfata, tibi (vt pręfertur) diuinitus demandata, intende in cauſam ſanctæ Romanæ Eccleſiæ,[b] matris omniũ eccleſiarum, ac fidei magiſtræ,[c] quã tu iubẽte deo tuo ſanguine conſecraſti: contra quam, ſicut tu pręmonere dignatus es, inſurgunt [d] magiſtri mendaces, introducentes ſectas [e] ꝑditionis [f] ſibi celerem interitũ ſupducẽtes: quorũ [g] lingua ignis eſt [h] inquietũ malum, plena [i] veneno mortifero: qui zelum amarum habentes, & contentiones in cordibus ſuis gloriantur, & [k] mendaces ſunt

k Ne calumniare, imo veritatem nos aduerſus tuã oppreſſionem tuemnr.

aduerſus veritatẽ.[l] Exurge tu quoq; quæſumus Paule, qui eam tua doctrina, ac pa-

k Exurge, etiam pro te cõtra inimicos tuos, ſi cũ eẽ velis epiſcopus, talis ſis qualẽ ipſe eſſe voluit, ĩculpat⁹, Irreprehenſibilis, tanq̃ dei diſpẽſator: nõ pręfractus, non iracundus, non turpiter lucro deditus bonarum rerũ ſtudioſus vt quęras nõ quę tua ſunt, ſed aliorum & huiuſmodi, vt potẽs ſis exhortari ſecũdũ doctrinã

Petrũ Symon ĩuocat.

b Tũ dicis nos haud agnoſcimus.

c Romanam dic an vniuerſalẽ Chriſti?

d Imo contra tua mendacia veritatis adſertores

e Te enim perdent, ob peſſima tua merita.

f In te hoc omen Chriſtus vertat.

g Teq; aduret.

h Futuræ ſecuritatis. incitamẽtũ· publicum, & eximie oportunum, bonum.

i Salutari medicina refertum.

ſanam,& & contradicentes conuincere.

rí martyrio [a] illuminaſti,atq; illuſtraſti. Iã enim ſurgit nouus [b] Porphyrius:qui ſicut ille olim ſãctos Apoſtolos iniuſte momordit,ita hic [c] ſanctos Pontifices pdeceſſores noſtros contra tuam doctrinã eos non obſecrando,ſed increpando [d] mordere, lacerare, ac vbi cauſæ ſuę [e] diffidit,ad [f] cõuicia accedere non veretur, [g] more hęreticorum: quorum([h] vt inquit Hieronymus)vltimum pſidium eſt,vt cum conſpiciant cauſas ſuas damnatum iri,incipiant virus ſerpentis lingua diffundere:& cum ſe [i] victos conſpiciant,ad contumelias proſilire. Nam licet hęreſes eſſe ad exercitationem fidelium, tu dixeris oportere,[k] cas tamẽ [l] ne incrementum accipiant,neue vulpeculę coaleſcãt in ipſo ortu,te intercedẽte, & adiuuãte [m] extingui neceſſe eſt.[n] Exurgat deniq; omnis ſanctorũ, ac reliqua vniuerſalis [o] Eccleſia cuius vera ſacrarum litterarũ interpretatione [p] poſthabita,quidã,quorũ mentẽ [q] pater mendacij excęcauit, ex veteri heretico-

b Nihil minus q̃ prophirius. Nam hic euangelium Chriſti prædicat,ille impie oppugnabat.

g Imo Chri cuius ẽ hoc. Veh vob. duces cæci,& hoc Veh vobis hypoc. & ſerpent. pgenies & vip. &c. Leone igitur,corripere te quoq; toties tãq; fęde laborãtẽ

a Poſteriores vero ſua pfidia,ſuiſq; ſceleribus denigratam & cõmaculatam reddiderũt.

c Nequã preſtigiatores rapaces lupos ,& deuoratores dñi gregis

d Etiã pimere optuit.

e Diffidit vero:q tam bonam habet,vt te ad metum iam adegerit. Aut põt diffidere qui veritatis cauſam agit.

f Aequã obiurgationem.

h Plenus ẽ Hieronymi O eruditionem.

i Hui,victos.

k Paulum erudit.

l Id eſtne tuo lucro. detrimentum adferant

m Ne interfice ſimplices colũbas,accipiter. Pontifex.

n Vt cũ ſcelerato malignãtium concilio occidas tu,

o Quã tu & ſãcti illi pdeceſſores tui aboleuiſtis iã pene,& pdidiſtiſ

p Reſumpta dic

q Rectius Leo diceres Spiritꝰ ſãctꝰ illuſtrauit

Nam vos pater ille auaritiæ ſtudio obcęcatos, ad peſſima omnia decernenda & facienda impulit toties iam

rum inſtituto, apud ſemetipſos ſapientes, ſcripturas eaſdé [a] aliter q̃ Spiritus ſanctus

Deſine tu vero cuius tibi conſcius ipſe es, in aliis calũniari crimen.

a Aliter quã pontificũ auaritiæ & ambitioni conueniat.

flagitet, proprio dumtaxat ſenſu, ambitionis,[b] auræq; popularis cauſa (teſte Apoſtolo) interpretantur, imo vero torquent, & [c] adulterant: ita vt iuxta Hieronymum, iam non ſit euangeliũ Chriſti, ſed hominis, aut quod peius eſt diaboli. [e] Exurgat inquam præfata Eccleſia ſancta Dei, & vna cum beatiſſimis apoſtolis præfatis, apud deũ omnipotentem intercedat: vt purgatis [f] ouium ſuarum erroribus, eliminatiſque fidelium

b Imo publicæ neceſſitatis cum tua venia dico.

c Contra fieri omnes ſani vident abs te hoc

d Vt nititur in alios transferre ſuũ crimen. Nã adhuc aliud nihil audiuimus agentẽ eũ.

e Exurgeret niſi tu opprimeres. Hoc vnum obſtat,

f Potiꝰ vt aboleta paſtorũ furacitate & liberato ab ore eorũ ne ſit vltra in eſcã ipſis, grege, paſcat oues ſuas ipſe i iudicio, & accubare faciat, q̃dq; perierat requirat q̃d confractũ erat alliget q̃d infirmũ fuerat, cõſolidet quod pingue & forte cuſtodiat, Vt tandem auferatur factio laſciuientium, nec ſint paſtores qui paſcant ſemetipſos, gregem vero Domini non paſcant, ſed diſpargant & lacerẽt, Vos enim Leo, vos (o miſeria) cõuertiſtis in amaritudinẽ iudicium, & fructũ iuſtitie in abſynthium. Vis quod petis impetrare?

finibus hęreſibus vniuerſis, eccleſiæ ſuę ſãctæ [g] pacem & vnitatem conſeruare digne=

g Adhuc nihil orauit quod impetratũ vellet Conſcientiã hominis appello

h Veh deſiderantibus diem Domini i Amos v Nã tu Leo vbi regnabis, ſi q̃n remergat illa a vobis demerſa ſanctorum eccleſia.

tur [a] Dudum ſiquidē, quod [b] prę animi anguſtia & męrore exprimere vix poſſumus, fide dignorum relatu ac fama publica referente ad noſtrum peruenit [c] auditum imo vero [d] proh dolor oculis noſtris vidimus, ac legimus, multos ac varios errores, quoſdam videlicet iam per [e] Concilia, ac prędeceſſorum noſtrorū [f] conſtitutiones damnatos [g] hæreſim etiam Græcorum & Bohemicam expreſſe continentes: alios vero [h] reſpectiue vel hęreticos, vel falſos, vel ſcandaloſos, vel piarum aurium offēſiuos, vel ſimplicium mētium [i] ſeductiuos [k] a falſis fi-

i In ſumma, ſanam & orthodoxam opinionē ſed idcirco dānandā quia p huiuſmodi doctrinā non licebit iā vltra varie Germanos diripere nobis. Erudiuntur eīj qđ ſuperſtitione quadā mirifica, īfatuatę mentes facile rapientibus nobis patebāt. Quo fit: vt imēſū ꝑpediatur nobis lucrū, ita vt mætus ſit: multos fame perituros adhuc Romę, etiam ex creaturis illis noſtris. Nos quidē in magna egeſtate regnabimus.

dei cultoribus: qui per [l] ſuperbam [m] curioſitatem [n] mundi [o] gloriam cupientes, contra Apoſtoli doctrinam, plus ſapere volunt [p] quā oporteat, quorum garrulitas (vt [q] inquit Hieronymus) ſine ſcripturarum autho-

p Quam tibi vtile eſt, tuæqꝫ expedit Curiæ.

q Hoc ne īquit Hieronym⁹? Tu vero quid toties Hieronymum allegas? Nonne vt hac adſuta purpura male concinnatos tuos cētones, adornatos reddas? Sed nō

a Attende Romanam facundiam.

b Dolore intercepti lucri

c Plane vidiſti, ſi quid vnquam vides.

d Scimus nō ſine magno tuo dolore vidiſſe te, ſed ob id veritatem deſerere non poſſum⁹

e Conciliabula

f Pulchras illas, ac ſuis digna authoribus

g Quales o Chriſte hęreſes.

h Expreſſe reſpectiue, pulchre, Romane.

k A tua perfidia alienis. ob idqꝫ Chriſto, & ab illo inſtitute fidei ꝑ omnia deditis.

m Id eſt animoſam veritatis curam, & ſtudio patrie pertinaci

n Chriſti aio, cum ipſe contra totus mundi ſis

o Fatetur gloriam manere nos ſi peruīcam⁹ q̄ nos nihil mouet tñ:

coheret. Itaq; deſiſte in friuolo mendacio, ſancti viri authoritatē p̄texere tibi.

ritate [a] non habere fidem, niſi viderentur [b]
peruerſam doctrinam, etiā diuinis teſtimo-

b Tibi qdē ɔuerſa ſēp fuit Euāgelica illa. quā nos ſeq̄mur. Neq; ei docet te facere q̄ facis flagitioſe mlta

nijs, [c] male tamen interpretatis, roborare.
A quorū oculis [d] dei timor receſſit, huma-
ni generis [e] hoſte ſuggerēte, nouiter ſuſci-

e Erras Neq; enim poteſt diabol, cū ſit pater mēdacii, ſuggerere veritatem.

tatos, & nuper apud [f] quoſdam leuiores [g]
in inclyta natione Germanica ſeminatos.
Quod eo magis dolemus ibi euēiſſe, quod
[h] eandem nationem, & nos, & prædeceſſo-

h Laudat Germaniā. Hoc vnū reddit, toties incōmodo ab ſe affectæ. Itaq; adhuc ī ſpe eſt recōciliationis aliter non ſic blande palparet.

res noſtri [i] in viſceribus ſemp geſſerimus [k]
charitatis. [l] Nam poſt tranſlatum ex Græ-

k Atquę eē poteſt charitas in tali tyrāno, tā fraudulēter & ſubdole. tā violēter & ip robe pecuniā ab amicis exigēte, ſuffurāte, emulgēte, extorq̄nte & eripiēte

cia [m] Romanā eccleſia, [n] in eoſdem Germa-

m Illa eīn trāſfert ſęculi imperia, quo iure dic ſodes

nos Imperium, iidem prædeceſſores noſtri
& nos, eiuſdē eccleſiæ [o] aduocatos, defen-
ſoreſq; ex eis ſēper accępimus. Quos qui-
dem Germanos, catholicæ veritatis vere

a Neq; habere debet iam hoc conteſtamur,

c Neq; enim e tuo commodo, ſed ex Chriſti ſanctorum ſententia:

d Pontifice tyrannidis metus & ſupſtitioſus. Romanę tyrānidis cultus.

f Quomodo leues. q̄ tibi quoq; tā potēti tyrāno, tā cito graues eē ceperunt.

g Ideſt: quę affatim pecuniam mittebat nobis, alioqui barbara & ſtupida.

i Deuorauerat is enim ſed nunc reuometis. et de vētre veſtro extrahet illam deus.

l A collato olim beneficio cōmendat ſe Germanis putans idcirco habere obnoxios. O fraudem.

n Oportuni videbātur enim quos infatuarent illi.

o Tu vero qd agis interim ocioſe paſtor. qn̄ alios defendendo. grægi ſubſtituis? Aut armis eccleſia non optimis vitę.

exēplis & ſana doctrina defenditur?

a Germanos, cōſtat hęreſum acerrimos op

a Vtinā fuiſſēt. te ēm diu iā oppugnaſſēt. Sed ma= leficis tuorū maiorū pſtigiis contigit, vtad ianes fabule diuerſe hominū mētes, verū dignoſcere ne= querint, Quo reſpicere tādē Chriſtus videtur, Iāq; ſtatī forte, ſecundū viam veſtram faciet vobis. & ſecū dum iudicia veſtra iudicabit vos.

pugnatores ſemper fuiſſe: cuius rei teſtes ſunt b laudabiles illę conſtitutiones Ger= manorum Imperatorū pro libertate eccle= ſię, proq; expellendis exterminandiſq; ex omni Germania d hęreticis, e ſub grauiſſi= mis pœnis, etiam amiſſionis terrarum, & dominiorū, contra receptatores, vel nō ex pellentes, olim editę, & f a noſtris præde=

f A vobis confirmari oportet, ſi quid ſtatuant noſtri īperatores ○ indignos hoc munere, qui ad aliorum p̄ ſcripta imperant.

ceſſoribus confirmatę: quę ſi hodie ſerua rentur, & nos, & ipſi vtiq; g hęc moleſtia=

g Nos qdā carere decreuim⁹, magno, quæcūq; fortu na ſit, aīo libertatē inuaſuri. Et iā nō poteſtati quidē tuę ſed īprobitati reſiſtimus, Tu ſi nimiū confidis, eſ ſe hic etiā leones memineris, ſi nō ſ atis ſunt aquilæ,

careremus. Teſtis eſt h in concilio Conſtā=

h O præclarū cōciliū, quod nulla publica (vt debuit) libertas, ſed veſtra (quod pudēdū ē) tyrannis modera batur, vt nunc Romæ neſcio quid cōciliabuli habes quo nuper ſtatuerunt tandē Copiiſte tui animā eſſe īmortalem.

tineſi Huſſitarum, ac c Vuicleuiſtarum, nec

b Quā multa hic dicē da eſſent: ſed parcendū iis qui poſteris ipſi ſu is non pepercerūt. Dic mihi autem, quā vocas eccleſiæ libertatē? Et q̄ illi opus ē? Licentia ne diripiendi, fraudādi. oēs iniuria, beneficio ne minē affíciendi?
Non degenerabit a vir tute maiorū ſuorū Ger mania, ne time. q̄dam etiā emēdabit perperā ab illis inſtituta.

d Atqui non eſſe reor ī Germania hæreticos hodie, niſi quos tu a= lis ī cōmunem perniciē

c Satis gratificati tibi ſunt.

non Hieronymi Prageñ damnata ac puni-
ta perfidia: Teſtis eſt toties contra Bohe-
mos [a] Germanorum ſanguis effuſus. Te-

a Cuius rei authores fuerãt ſãguinarii Rõanæ eccleſię Epiſcopi, non digni quibuſde loquerẽtur amice populi Septẽtrionis, nedum pro quibus vltro ĩterirẽt Laudas factum Decime, & pietatẽ colere vis videri & Chriſti eẽ vicari⁹? Certe eniꝫ ſingularis eſt hæc ſeritas, probare quod effuſus ſit ſanguis chriſtian⁹, cũ, vt Cyprianus monet, conſcientiæ epiſcopi cõueniat da re operam, ne quis ipſorũ culpa pereat

ſtis deniqꝫ eſt ꝓdictorum errorum, ſeu mul
torum ex eis [b] p Colonieñ. & Louanieñ.
Vniuerſitates, vtpote [c] agri dominici piiſ
ſimas, religioſiſſimaſqꝫ cultrices, [d] nõ mi-
nus docta quã vera, ac [e] ſãcta confutatio,

b Laudat adulatrices meretriculas

c Romanæ piraticæ & Pontificię dico graſſaturæ.

d Vbi doctrina Leo, vbi veritas in iis enituit? Nõ te pudet de talibus iueptiis tam graue ferre ſententiam.

e Quã pulchrũ ẽ palpare Romanũ põtificẽ. Sed nos nihil mouet ſẽtẽtia ſic leuiter, ſic ꝑter iudicia lata. Nec nobis eripient Germaniã, garrule ducticulorũ ſcholæ, poſt quam ſemel liberandam ſuſcepimus

reprobatio, & dãnatio. [f] Multa quoqꝫ alia
allegare poſſemus, quę ne hiſtoriam texe-
re videamur, prætermittenda cenſuimus. [g]
Pro paſtoralis igitur officij diuina gratia
nobis [h] iniuncti cura quam gerimus, præ-
dictorum errorũ [i] virus peſtiferum vlteri-

f Vult literas ſcire videri hic copijſta, & plenus eſt rerum antiquitus geſtarum.

g Tandẽ officiũ facit Sed vide. ne abutaris poteſtate ua, non in ædificationẽ, ſed in deſtructionem. Certe ſacerdotis eſt. vt Ambroſio videtur nulli nocere, ꝓdeſſe velle omnibus.

h Attẽde cõmiſſã Leoni ouium curam

i potius ſalutares admonitiões qđ tu quoqꝫ ſentis & diceres niſi totũ poſſideret te pecuniæ ſtudiũ & ambitionis tumor, Proinde Veh vobis q dicitis malũ bonũ. & & bonũ malũ: ponẽtes tenebras lucẽ, & lucẽ tenebras, ponẽtes amarũ i dulce, & dulce in amarũ.

us[a] tolerare, seu diſſimulare, ſine[b] chriſtianæ religi=

a Paulo poſt eſuries enim, ſi feres. b Quę nota ē, dic q̄ ſo veritatem ſibi reſtitui, & pernicioſis intercedi legibus

onis nota, atq; orthodoxę fidei iniuria nullo mō poſſumus,[c] Eorum autem errorum aliquos pręſen=

c Iſta quidē vis ē Decime, non habita prius cognitiōe damnare q̄ diſputēda ille ꝓpoſuit, neq; hoc facere de eccleſie toti⁹, cui ſe ille ſubiicit, cōcilio. Sed nihil potes contra veritatem: ꝓ veritate potes, ſi qs oppugnat, & tu paratus es tueri, ſi vt Apoſtoli, Chriſtum prædicare inſtituiſti. non teipſum, ſi cōmiſſū tibi gregē paſcere cura ē, non cupiditatib. inſeruire tuis, vt fraudulēter ābules, ac ad munera declines, & poſt ſordes abeas, p q; auaritiā ficticiis ſermonib⁹ de nobis negotieris. Qui tu ſi me audis noli eē ſicut Leo ī domo tua: euertēs domeſticos tuos, & opprimēs ſubiectos tibi, Certe domin⁹ cuſtodit veritatē ī ſęculū, facitq; iudiciū īiuriā patiētib⁹. Hæc meminiſſe te oportuit, pri⁹ q̄ cōdēnares fratrē tuū. Quod vero ad Lutheri ſcripta ptinet, legāt omnes, ſimul tuum iudicium: deinde libere ipſi quoq; iudicent.

tibus duximus inferendos: quorum tenor ſequitur, & eſt talis Hęretica ſentencia eſt, ſed vſitata, Sacramēta nouę legis iuſtificantē gratiā illis dare qui non ponūt obicē. In puero poſt baptiſmū negare remanens peccatū eſt, Paulum & Chriſtum ſimul conculcare Fomes peccati etiā ſi nullum adſit actuale peccatum, moratur exeuntem a corpore aīam ab ingreſſu cœli. Imperfecta charitas morituri, fert ſecum neceſſario magnum timorē, qui ſe ſolo ſatis eſt facere pœnā purgatorij, & ipedit introitū regni. Tres eſſe partes pœnitētię, cōtritionē, confeſſionē, & ſatiſfa=

ctionem,non eſt fundatum in ſcriptura, nec in anti-
quis ſanctis,Chriſtianis Doctoribus. Cõtritio quæ
paratur ꝑ diſcuſſionẽ, colectionẽ & deteſtationem
peccatorũ,qua quis recogitat annos ſuos in amari-
tudine animę ſuę,ponderãdo peccatorũ grauitatẽ,
multitudinem,fœditatem,amiſſionẽ æternę beati-
tudinis,ac ęternę damnationis acquiſitionẽ,hęc cõ-
tritio facit hypocritã,imo magis peccatorẽ. Veriſſi-
mũ eſt prouerbium,& oĩm doctrina de contritioni-
bus huc vſq; data præſtantius:de cetero nõ facere.
ſũma pœnitẽtia:optima pœnitẽtia,noua vita. [a]Nul
lo modo pręſumas cõfiteri peccata venialia,ſed nec
oĩa mortalia: quia impoſſibile eſt,vt oĩa mortalia
cognoſcas. Vnde in primitiua eccleſia ſolũ manife-
ſta mortalia confitebãtur. Dum volumus oĩa pure
confiteri,nihil aliud facimus, q̃ quod miſericordie
dei nihil volumus relinq̃re ignoſcẽdũ. Peccata nõ
ſunt vlli remiſſa,niſi remittẽte ſacerdote:credat ſibi
remitti: imo peccatum maneret,niſi remiſſum crede-
ret.nõ ei ſufficit remiſſio peccati, & gratie dõatio,
ſed oportet etiã credere eẽ remiſſum. Nullo modo
cõfidas abſolui propter tuã contritionẽ,ſed ꝓpter
verbũ Chriſti.Q̃dcũq; ſolueris &c.Hic inquã cõfi-
de,ſi ſacerdotis obtinueris abſolutionem, & crede
Fortiter te abſolutum: & abſolutus es,quicquid ſit
de contritione. Si per impoſſibile,confeſſus non
eſſet contritus:aut ſacerdos non ſerio,ſed ioco ab

[a] Callide ex cerptũ hoc vt multa alia

ſolueret: ſi tamen credat ſe abſolutum: veriſſime eſt abſolutus.[a] In ſacramento pœnitentiæ, ac remiſſio nec ulpę, non plus facit Papa, Epiſcopus: quam infimus ſacerdos: imo vbi non eſt ſacerdos, æque tãtum quilibet Chriſtianus: etiam ſi mulier aut puer eſſet. Nullus debet ſacerdoti reſpondere, ſe eſſe cõtritum, nec ſacerdos requirere. Magnus eſt error eorum, qui ad ſacramenta Euchariſtię accedunt huic inixi, quod ſint confeſſi, quod non ſint ſibi conſcij alicuius peccati mortalis, quod præmiſerint orationes ſuas & præparatoria, omnes illi ad iudicium ſibi manducant & bibunt: ſed ſi credant & confidant ſe gratiam ibi conſecuturos, hæc ſola fides facit eos puros & dignos. Conſultum videtur: quod Eccleſia in communi Concilio ſtatuerit, laicos ſub vtraq; ſpecie communicandos: nec Bohemi cõmunicãtes ſub vtraq; ſpecie ſunt hæretici, licet ſchiſmaticici. Theſauri eccleſiæ, vñ Papa det indulgẽtias, nõ ſunt merita Chriſti, & ſctorum.[b] indulgẽtiæ ſũt pię fraudes fidelium, & remiſſiones bonorum operum, & ſunt de numero eorum q̃ licent, & non de numero eorum quæ expediunt. Indulgentię iis qui veraciter eas conſequuntur, non valent ad remiſſionem pœnæ pro peccatis actualibus debitæ apud diuinam iuſticiam. Seducuntur credentes indulgentias eſſe ſalutares, & ad fructum ſpiritus vtiles. Indulgentię neceſſarię ſunt ſolũ publicis criminibus,

a His tãdẽ irreparabiliter ẽ lapſ⁹ Quãtũ ei decedit lucro epi Romãi ſi hoc verũ ẽ Por ro principẽ ſacerdotũ, ſecularis ẽt ĩperii moderatorẽ, ĩ ordinẽ redigere qs audet? Crucifigatur.

b Vah. qui deſtruis. Serui ſeruorũ mercatũ, illud ſingulare vberrimi lucri fomentum Ferte citi flãmas.

& proprie conceduntur duris ſolū modo, & impa-
tientibus. Sex generibus hominum indulgentię, nec
ſunt neceſſariæ, nec vtiles: videlicet mortuis ſeu mo-
riturisinfirmis, legitime impeditis. his qui non com-
miſerunt crimina, his qui crimina comiſerūt ſed nō
publica, his qui meliora operantur. Excommuni-
cationes ſunt tantum externæ pœnæ, nec priuant
hominem communibus ſpiritualibus eccleſię ora-
tionibus. Docēdi ſunt chriſtiani,[a] plus diligere ex-

a Totus in errore verſaris Luthere. Nam ſi nō appetent idulgē-
tias poſthac homīes, nec ꝑhorreſcēt excōmmunicationē, vnde
erit Pontifici max. Rome: quo tot alat ꝑpetuo eq̃tes ac pedites
expeditū ſemp exercitū, tot muſicos: tantū ſpeculatorū, illos p̄
ſertim corporis ſui cuſtodes ducentos Heluetios ſtipatores? Nō
ne ad deſpicabiles ſordes, redibit ſolēdor ille eccleſie? Reſipiſce

communicationem, quam timere[b] Romanus Pon
tifex Petri ſucceſſor, non eſt Chriſti vicarius ſuper
oēs totius mundi eccleſias, ab ipſo Chriſto in beato
Perro inſtitutus.[c] Verbū Chriſti ad Petrum. Quod

c Hęc verba, & q̃ de datis clauibus ſūt, neqꝫ ipſe ſatis intellexit
Hieronymꝰ. quē toties in hac bulla vicarius Chriſti allegat. Sic
ei adſcripſit is, cū Mathei euāgeliū exponeret: Iſtum inq̃t locū
Epiſcopi & paſtores non intelligentes, aliquid ſibi adſumunt
de phariſeorū ſupercilio, ut vel dānent īnocentes vel ſoluere
ſe noxios arbitrentur cum apud deū nō ſētētia ſacerdotū ſed
reorū vita q̄ratur Neqꝫ Auguſtinus mentem ſacerdotum eſſe
qn̄ ſcripſit nō ſuper Petrū, ſed ipm̄ Chriſtū ædificatam eccleſiā
Porro Origenes. Beda & cōplures alii, ut hallicinati ſunt hic,
Proinde ſummi Pontificis (ſuper quo fundatur eccleſia) eſt ſa-
cram ſcripturam ad ſuū libitū. ſuāqꝫ libidinē interpretari, Qui
cōtra dixerit: hæreticus eſto, & filius ſathanæ, ſtatimqꝫ combu
ritor Nam hic noſter Leo factus eſt, & didicit capere predam
hominemqꝫ comedere.

cumqꝫ ſolueris ſuper terram &c. extenditur dumtaxat ad ligata ab ipſo Petro, Certum eſt, in manu eccleſiæ, aut Pape prorſus nō eſſe, ſtatuere articulos fidei, imo nec leges morum, ſeu bonorum operum Si papa cum magna parte eccleſiæ ſic vel ſic ſētiret. nec etiam erraret, adhuc non eſt peccatum, aut hæreſis contrarium ſentire, preſertim in re non neceſſaria ad ſalutem: donec fuerit per concilium vniuerſale alterum reprobatum, alterum approbatum.[a] Via nobis facta eſt enarrandi authoritatē Conciliorum, & libere contradicēdi eorum geſtis. & iudicādi eorum decreta, & confidenter cōfitendi quicqd verum videtur. ſiue probatū fuerit, ſiue reprobatum a quocum quod Concilio.[b] Aliqui articuli Io. Huſs cō-

a Lector ipm hic Lutherum audiat rē hāc differētē n̄ curet deceptores

b Neqꝫ non eſt hoc verū, aut Solus hoc Luther⁹ ſentit ſed optimus qſqꝫ hic ꝓbat. Etiam tu, quod ſcio, probares multa eius viri, ac illos valde deteſtareris male coactos articulos, ſi q[illegible]te nūc dementat morbus vel ad tempus deſereret. Hęreticos cōburi, Ita exiſtimamus, non licere tibi qnēqꝫ īterficere nedum hæreticū: quē ab ipſo primū Chriſto, deīde a Paulo quoqꝫ iuſſus eſt ſi monitus nō reſipiſcat, habere tanq̄ ethnicū & publicanū ac deuitare: neqꝫ itē cōducere tibi exiſtimamus, vt ſic atrociter in hos conſulas, ne cōbuſta vniuerſa illa tua curia (ē em̄ ex hęreticis & nequioribus adhuc multo) tu quoqꝫ in vicino tibi incendio conflagres

dēnati in concilio Conſtantiñ. ſunt chriſtianiſſimi veriſſimi, & euāgelici: quos nec vniuerſalis eccleſia poſſum damnare. In omni opere bono iuſtus peccat. Opus bonum optime factum, eſt veniale pecca

tum. Hęreticos comburi, eſt contra voluntatem ſpiritus. Pręliari aduerſus Turcas, eſt repugnare deo,

a Vobis quidem Pontificibus hoc preliari cōtra Turcas ſæpe iā magno fuit lucro, dū pecuniā exegiſtis in Germania quātā libuit, qua expeditionē hanc (id quod nunquā excogitatis ſerio) pſequeremini. Nam ſi ſemel debellarētur turcæ, quem poſtea hoſtem fingere velletis, tantopere oppuguādū? Quare mitius Leo iraſci debes Germanię, quod biennio abhinc, nō audiuit tuam i Turcas exhortationē, Non eñ videbatur eſſe niſi impoſtura, & cum dolo, per occaſionem auaritię.

viſitanti iniquitates noſtras. Nemo eſt certus, ſe nō ſemper peccare mortaliter, prorpter occultiſſimum ſupbię viciū Liberum arbitriū poſt peccatum eſt res de ſolo titulo: & dū facit quod in ſe eſt peccat mortaliter. Purgatorium non pōt probari ex ſacra ſcriptura æque ſit in canone. Animę in purgatorio nō ſunt ſecurę de ea r'ū ſalute, ſaltem omēs: nec probatum eſt vllis aut rōnibus, aut ſcripturis, ipſas eſſe extra ſtatum merendi, aut augendę charitatis. Animæ in purgatorio peccant ſine intermiſſione, quandiu quęrunt requiem, & horrent pœnas, Animę ex purtorio liberate ſuffragiis viuentiū, minus beantur quā ſi p ſe ſatiſfeciſſent. Prælati eccleſiaſtici, & principes ſæculares non malefacerent, ſi omnes a ſaccos

a Ipſe tuo metuis: alioqui cum Luthero ac nobiſcū ſētires & ipſe, Neq; vnq̄ diſſenſurus es: ſi quid ad confeſſionem adigat conſcientiam tuā. Ita qui ſecundum carnem ſunt, quæ carnis ſunt ſapiunt, qui vero ſecundū ſpiritū, quæ ſunt ſpiritus ſentiunt. Te autē quid iuuat multa conquirere, vt Lutherum damnes cū hoc paucis potueris? Nēpe ſi breuiter & vno verbo dixeris

(quod ab illo grauiter accidit tibi) quia tyrannidem tuā oppugnauit, ob idq; eſſe hęreticū, & ſi quid hæretico peius adhuc eſt. Nam aliorū quicqd eſt, facile in illo ferres, At vero oportet te cōſiderare interim frater Leo, ex officio ne ſit tuo, opprimere ac fraudare in negotio fratrē tuū: ꝑpterea, quod vltor eſt dominus de iis omnibus. Ipm quidē Lutherū ſcimus nō ceſſurū tibi qa deſerere veritatē quā ſemel propugnādam ſuſcepit, tant⁹ animus nō poteſt Tu qdē, metuo, vt reſiſtas. Quid poſſes em̄ contra veritatē? Preſertī cū cauſa tua tota ſit ex cupiditate & ambitione. At radix omnium malorū (Paulus inquit) eſt cupiditas quā quidē appetētes, naufragauerūt a fide, & inſeruerunt ſe dolorib. multis. Gloriā vero mūdi fugere, & omnē poſtergare ambitionē, primū Chriſtus docuit te ſui exemplo: qui regnū auerſatus ē, & ſeipm inaniuit, formā ſerui accipiens, Deide Apoſtoli paſſim. Nolite diligere mundum, Ioannes inquit, neq; ea quę in in mūdo ſunt. Et Paulus Philippēſes erudiēs ait. Ne qd fiat p cōtētionē, aut ꝑ inanē gloriam. ſed per humilitatem animi aliū quiſq; ſe præſtantiorem exiſtimet, Age autē quid ābire tibi in ſeculo licet: quē Paulus diſpenſatorē dei eſſe iubet, & ſequeſtrare ab ſe omnia ſæcularia deſideria. Debes tu vero ĩprimis exēplum eē fideliū in verbo, in cōuerſatione, in charitate, in fide, in caſtitate, ante omnia viam veritatis eligere. At viam veritatis elegi cum Pſalmiſta (Ambroſius ait) dicere nemo poteſt, q ſæcularia concupiſcit, qui negociatur. Non eſt em̄ via veritatis habendi ſtudium, cupiditas poſſidendi, aut honor hui⁹ ſæculi ſollicitudo mundi, Et in Petro, vt dignus fieret q Chriſti oues paſceret, nihil aliud q̄ſiuit Chriſtus quā ſui amorē. Qui qualis ſit Ioānes docet Filioli mei ĩquiēs, nō diligam⁹ verbo, neq; lingua, ſed opere & veritate, In hoc agnoſcimus qa ex veritate ſumus. Et Beda nō malus author. Sunt qui oues Chriſti inquit, nō amore Chriſti, ſed ſuę vel glorię, vel dominatiōis, vel quęſtus gratia ꝑaſcant, De quibus ad Phillippēſes cōquęritur Paulus. Hoc idcirco plurib⁹ admonui ne vnquā ea tibi fiducia incidat, vt arbitreris huiuſcemodi bullis poſſe te a veritatis ſtudio abſterrere nos, & a dilectione ſeparare Quippe in Domino confidimus, apud quē, teſte Iob, fortitudo ē & ſapientia, qui nouit & decipientē & qui decipitur: qui effundit deſpectionem ſuper Prīcipes, & eos qui oppreſſi fuerant releuat, Reſponde mihi vero, quis permanſit in mandatis domini, & dere=

lictus eſt? Proinde nō te timemus Leo, quantūcūq; ferocientem etiā. Non eīm poteris euertere tribunal Chriſti, quo nobiſcū tibi eundū eſt: & ad prouocātes nos, cū propheta dicimus. Iuſtitia iuſti ſuper eum: Hæc fiducia eſt, Tu ſi me audis, non āte cognitionē dānabis fratrē tuū: quin potius reuelatione facta veritatis, cedat error veritati. vt recte in Concilio Carthainenſi monuit zoſimus. Sed iam pluris quā oportuit interpellaui te, igitur Bullam proſequere.

mendicitatis delerent, Qui quidē errores, [a] reſpectue [b] quam ſint peſtiferi, quam perniciosi, quam ſcandaloſi, quam piarum & ſimplicium mentium seductiui, quam deniq; ſint [c] contra omnem charitatem [d] S. R. E. matris omnium fidelium, & [e] magiſtræ

c Qualis bone Chriſte. fidei magiſtra eſt, quę publicā fidē abolet, & interfecto iureiurādo peierare nos docet a religione autē aliena adeo eſt, vt ſcōma Rōe ſit bene chriſtianū dici, te vero ridet, tuumq; ſanctū euangelium habet pro fabula. Perde nos Chriſte: niſi hęc ita ſe habēt.

fidei reuerentiam, atq; [f] neruū eccleſiaſticæ diſciplinæ, [g] obedientiam ſcilicet quę fons

g Magis oportet obedire deo, quam hominibꝰ Decime Tu autē (cum Apoſtolis dicimus tibi) ſi iuſtum eſt in conſpectu dei, te potius audire, quā deū, iudica nos qui Chriſtus docuit, non poſſumꝰ non & loq̄ndo ſequi & faciendo

eſt & origo omnium virtutū, ſine qua facile vnuſquiſq; [a] infidelis eſſe conuincitur,

a Potiꝰ infideles arbitrarer eē nos, ſi tibi pareremꝰ, p̄ſerti mala quando imperas, vt totis iam tribus an

a Hoc reſpectiue, quid eſt? Dic aperte vt te capiamus

b Si ad inſatiabilem tuam auaritiam reſpiciat quis.

c Hic tuā cōſcientiam appello Decime. Niſi vocas charitatē tu ſeruilem, quæ tibi fit, ſubiectionem

d Violente tyranidis & quę fieri nec poſſit. nec debeat, cuiq; hoc pręſertim tempore, reſtitui oporteat animo ſiſſime.

f Quā eſt imbecille corpus, quodquod illud ē quod talibus neruis regitur.

nis,ne veritatis colatur:aut vero ſi te ſeqremur,peſ= ſimorum ſcelerum licentiam,pecuniā pactus,qn̄ e= rogas,queadmodū in tuis bullis,quarū plena Ger= mania,videre licet.

nemo [b] ſanę mentis ignorat. Nos igitur in prę miſſis [c] vtpote grauiſſimis,propenſius [d](vt decet)procedere, necnon huiuſmodi peſti, morboq; canceroſo,ne [e] in agro do

e In quo vt priores,graſſari tu quoq; iſtitueras:ſ; a nobis prohiberis,qđ nūc fremis ēt. At vero vt rē ipſam vt eſt,tangam. non vereris Sanctiſſime,tuum ſordidum mercatū,vocare agrū dominicū? Neq; hoc vides,oculis pcipere Germaniā. & magis ac magis cognoſcere,quā tu,qua fraude:faciē iduas auaritię tuę

minico tanquam [f] vepris nociua [g] vlte=

f Nunq̄ rectius comparaſti hæc. Nam in hac vepre nimis impedite iam,& anxie hæres tu

rius ſerpat,[h] viam præcludere cupiens [i]

i Veh vobis Pontifices,qui clauditis regnum cœlorum ante homines.

habitet ſuper prędictis erroribus, & eorū ſingulis diligenti trutinatione, diſcuſſiōe ac diſtricto examine, maturaq; deliberatio= ne omnibusque rite penſatis,ac ſepius ventilatis [k]: cū venerabilibus fratribus noſtris S.R.E.Card.ac regularium ordinū Prio= ribus,ſeu Miniſtris generalibus,[l] pluribus

l Ad quos & ipſos nonnihil pertinet ex ea rapina, quam nos tam confidenter impedimus

que alijs ſacræ Theologiæ, necnon vtri= uſque iuris profeſſoribus, ſiue magiſtris,

b Vocares ſanæ mē= tis qui ſic faceret?

c Tibi quidem ſunt, quā q̄ a leuibus fieri, paulo ante dixeris.

d Vt tua fert auaritia Aut vero vt decet etiā ſed nō pontificē quidē aut Epiſcopū,ſed regē & Leonē,qui ſuperbo oculo,& inſatiabili corde facias hæc

g Serpet niſi tu conſti teris. Prædio tibi

i Vide Leonis diligē= tiam.

k Qui & ipſi vident, eſuriendum ſibi eſſe.

& quidẽ peritiſſimis, a reperimus eoſdem
errores [b] reſpectiue (vt prę fertur) aut arti-
culos nõ eſſe [c] catholicos, nec [d] tanquã [fi]de-
les eſſe dogmaticandos, ſed [e] contra catho

e Docuerunt linguã ſuã loq̃ mẽdaciũ, & vt iniqua
agerent laborauerũt. Tu autẽ domine, q̃re nõ reſpi-
cis cõtẽptores, & taces cõculcãte ĩpie iuſtiorẽ ſe?

licæ eccleſiæ doctrinam, ſiue traditionem
atq; adeo veram diuinarum ſcripturarum
receptam interpretationem: cuius authori-
tati ita acquieſcẽdũ [f] cenſuit Auguſtinus vt
vt dixerit ſe Euãgelio nõ fuiſſe crediturũ
niſi eccleſię catholicæ interueniſſet autho-
ritas. Nam ex eiſdem erroribus, vel eorum
aliquo, vel aliquibus [h] palam ſequitur eã-
dem Eccleſiam. [i] quæ ſpiritu ſancto regi-

i Quaſi neſciat orbis, nec ſit ĩ publica q̃rela: hec oĩa
fieri nũc Romę Florẽtinorũ inſtictu, atq; vnũ & alte
rũ ciuitatis tuæ eccleſiam hubernare, ipſũ te etiã p̃-
ter illorũ p̃ſcripta nihil agere. Quoties igitur monẽ
dus es, ne tuum conuentum malignantium ſanctã
voces eccleſiam.

tur, errare, & ſemper erraſſe. Quod eſt v[er]i
que [k] contra illud quod Chriſtus diſcipu-
lis ſuis in aſcenſione ſua (vt in ſancto euã-
gelio Mathei legitur) p̄miſit dicens. [l] Ego
vobiſcum ſum vſq; ad cõſummationẽ ſæ-

l Neq; nõ erit. Teq; vt ĩiuria potẽtẽ deponet ne gra
uis ſis humilibus, quos exaltabit, tuũq; faſtum cõfri

a Vide quid inuenerit tãto adhibito ſtudio, O diligens paſtor.

b Iterũ ſcire abs te laboro hoc q̇d ſit reſpectiue atq; age dic nobis tandẽ, quo reſpicis quã do Lutherum damnas

c Romaniſticos dicere volebas.

d Caute.

e Pulcre.

f Validam anſam. Sed arbitraris ne Auguſtinũ, ſi in tua tempora incidiſſet, tibi ac tuę eccleſię hoc tributurũ fuiſſe? Proinde hanc ſanctis hominib. iniuriam facere deſine, vt ab iis ſcripta peruerſe ad tuũ cõmodũ torqueas.

h Hoc quidẽ nõ ſequitur, ſed egeſtas tibi, tuiſq; prothonotariis, & creaturis incumbit.

k Strenuus propugnator euangelicę doctrinæ eſt decimus

get,& pnariſaicũ illud ſuperciliũ cõplanabit. videt ei laqueũ fieri vos ſpeculationi,& ſicut rhete expã ſũ ſup Thabor. Ob idq; dicet. Nõne cognoſcẽt oẽs q̃ operãtur iniquitatẽ,qui deuorãt p'œbem meam ſicut eſcam panis. Videtq; ſumma cum iniuria chriſtianæ plæbis tyrãnidẽ exercere vos,& dicet. Si nolueritis audire,& ſi nolueritis ponere ſup cor,vt detis gloriã nomini meo:mittam in vos egeſtatẽ,& maledicã benedictionib. veſtris. Ego enĩ domin⁹. Hoc eſt nomen meũ,Gloriã meã alteri nõ dabo. Sic nobiſcũ erit de⁹,qđ niſi indubitatũ nobis fuiſſet nõ ſic confidenter obſiſtere tibi aggreſſi eſſemus.

culi. Nec nõ [a] conra ſanctorum patrum determinationes,Conciliorũ quoq;,& ſummorum Pontificũ expreſſas ordinationes ſeu Canones: quibus non obtemperaſſe, omnium hęreſum & ſchiſmatũ,[b] teſte Cypriano, fomes & cauſa ſẽper fuit [c]. De eorundem itaque venerabiliũ fratrũ noſtrorum concilio & aſſenſu,ac omnium ſingulorum prędictorum matura deliberatione prædicta,[d] authoritate omnipotentis dei & beatorum apoſtolorum Petri & Pauli, & noſtra, præfatos,& ſingulos articulos, ſeu errores,tanq̃ (vt pmittitur) reſpectiue hæreticos,aut ſcandaloſos,aut falſos,aut piarum aurium offenſiuos,vel ſimplicium mentium ſeductiuos,& veritati catholicæ obuiantes, dãnamus, reprobamus atq; oĩno reijcimus: ac pro damnatis,reprobatis,

a Eorũ dic Epiſcoporũ,q eccleſiam regnũ eſſe voluerũt,atq; huic ſe reges pfecerunt

b Quo trahis ſanctum martyrem? Non dicet teſtimonium

c Ne abutere poteſtate tua in Euangelio Memineris autem iuxta eundem Paulum, nihil dãnationis eſſe iis, q ſunt in Chriſto Ieſu, q non ambulant ſecundum carnem.

d Vide Leo,dei authoritatẽ quo in facto arroges tibi,& ne abutaris poteſtate quã tribuit tibi domin⁹ in ędificationẽ,nõ ĩ deſtructionem, Certe q̃ poteſtatẽ adſumit ſibi iniuſte odium meretur. Etiã memẽto nõ eẽ in hoĩs poteſtate cõcil ũ dei,qui veritatem reqrit, & retribuet abundãter faciẽtib⁹ ſuperbiam.

a Nihil efficies.
b Non mouemur, quia non ſapis quæ ſunt dei ſed quę ſunt hominū.

c Regni ſui ſatrapas enumerat.

d Omnia deleta mauult: quā rapine ſuæ intercesſum

e Sic facitis Pontifices alii aliorū acta reſcinditis & tamen bullis veſtris ſinguli pręſcribitis, Ad perpetuam rei memoriā, & omnes æternum valitura quæ ſtatuitis perſuaſum nobis vultis. Quis igitur adherebit nunc tibi. cū ſit certū, ex poſteris quēpiā hoc iudicium tuum ſoluturum?
a Parce brachio ſęc[u]lari Leo, vt ſit quod vltimo contra nos implores,

& reiectis ab oībus vtriuſq; ſexus Chriſtifidelibus [a] haberi debere, harum ſerie decernimus & declaramus Inhibētes in [b] virtute ſanctę obedientiæ, ac ſub maioris excōicationis latę ſententię. Necnon quoad eccleſiaſticas & regulares perſonas [c] Epiſcopalium omnium, etiam Patriarchalium Metropolitañ. & aliarum Cathedralium, eccleſiarū, Monaſteriorū quoq;, & Prioratuū, etiam Conuētualium, & [d] quorūcunq; dignitatum, aut beneficiorum eccleſiaſticorum, ſæcularium, aut quorūuis ordinum regularium, priuationis, & inhabilitatis ad illa, & alia inpoſterū obtinēda. Quo vero ad conuentus, capitula, ſeu domos, aut pia loca, ſęculariū: vel religiarum, etiam mēdicantium necnō vniuerſitatis, etiam ſtudiorum, generalium, quoruncunq; priuilegiorum, indultorum [e] a ſe. apo. vel eius Legatis, aut alias quomodolibet habitorum vel obtentorum, cuiuſcumq; tenoris exiſtant. Necnon nominis, & poteſtatis ſtudium generale tenendi, legendi, ac interprætandi qua ſuis ſcientias, & facultates, & inhabilitatis, & ad alia in poſterum obtinenda, Prędicationis quoq; officij, ac amiſſionis ſtudij generalis & omnium priuilegiorum eiuſdem, [a] Quo vero ac ſæcula-

res eiuſdem excõmunicationis,necnõ amiſſionis cuiuſcũq; emphiteoſis,ſeu quorumcũq; feudorũ tã a Ro.eccleſia,q̃ alia b quomodolibet obtentorum,ac etiam inhabitis ad illa,& alia in poſterũ obtinẽda. Nec nõ quo ad omnes & ſingulos ſuperius nominatos,c inhibitionis eccleſiaſticæ ſepulturæ,inhabilitatiſq; ad oẽs & ſingulos actus legitimos,infamiæ,ac diffidationis & criminis leſæ maieſt. & hæreticorum, & fautorum eorundem in iure expreſſis pœnis, eo ipſo,& abſq; vlteriori declaratione, per omnes & ſingulos ſupradictos,ſi(d quod abſit)cõtrafecerint,incurrendis. A quibus e vigore cuiuſcunq; facultatis, & clauſularum etiam in f confeſſionalibus quibuſuis perſonis,ſub quibuſuis verborum formis contentarum,niſi a Ro:Pont.vel alio ab eo ad id in ſpecie facultatem habente, prę terq̃ in mortis articulo conſtituti, g abſolui nequeant. h Omnibus & ſingulis vtriuſque ſexus chriſtifidelibus tam laicis

b Audite imperatorẽ Ecquis a Leonis igitur regno liber ẽ,aut quem non continere ſe vnguibus ſuis ille putat Atte conuenio paſtor. Leo Quid ſæcularibus implicas te negotijs , qui Chriſto militaris? Eſt hoc vicẽ Chriſti gerere,trahere ad ſe q̃ Chriſtus non agnoſcit?

c O immanitatem Etiam ne in mortuos licet ſeuire tibi? Quem facis tyrãnidi tuæ modum?

d Imo ſit,& ſtrenue audeant multi obſæruire tibi.

e, Etiam ſuas nugas ꝑterit. Atq; vtinam ſolas has conculcaret.

f Quas tñ emeramus

g Petemus abſolui, ſi quidẽ ligatos nos ſentiemus,

g Excurſ⁹ leonię poteſtatis ẽ. At vero dñi ẽ regnũ & ipſe dñabitur gentiũ. Iſq; paulo poſt dicet Rugitus leonis.vox leenę,& dentes catulorum leonum contriti ſunt. Et quia Heroicum ſolebas teſtem obiicere nobis,audi quid de hoc rugitu tuo ſẽtiat. videmus ĩ q̃t,Pricipes eccleſię in ſubiectos populos detonare & voce tyrannica,rapidiſq; cõuitiis plebẽ cõterere vt nõ paſtorẽ in grege ſed leonẽ ĩter ouiclas putem⁹. Nonne igitur obturandę nobis cõtra tuũ rugitũ aures ſũt,& vox paſtoris vbi vbi ille ſit qui amore Chriſti nõ pecuniæ ſtudio paſcat attende audiẽda & ꝑtinaciter ſequenda

quam clericis, ſæcularibus, & quorumuis ordinum regularibus, & alijs quibuſcunq; pſonis, cuiuſcunq; ſtatus, gradus, vel cõditionis exiſtant, & quacunq; eccleſiaſtica vel mundana præfulgeant dignitate, etiam a ſanctæ Romanæ eccleſię Cardinalibus. Patriarchis, Primatibus. Archiepiſcopis, Epiſcopis, patriarchaliũ, metropolitañ. & aliarum cathedralium, collegiatarum, ac inferiorum eccleſiarum Pręlatis, clericis. alijſq; pſonis eccleſiaſticis, ſęcularibus, & [b] quorũuis ordinum, etiam mendicantium, Regularibus, Abbatibus, Prioribus, vel Miniſtris generalibus, vel particularibus fratribus, ſeu religioſis, exemptis, & non exẽptis ſtudiorũ quoq; Vniuerſitatibus ſęcularibus, & quorumuis ordinum, etiam mendicantiũ Regularibus [c] Necnõ Regibus. Imperatoris Electoribus, Pricipibus, Ducibus, Marchionibus, Comitibus, Baronibus, Capitaneis, Conductoribus, Domicellis, oĩbuſq; Officialibus. Iudicibus. Notarijs eccleſiaſticis & ſæcularibus, Cõmunitatibus, Vniuerſitatibus. Potentatibus, Ciuitatibus, Caſtris, terris, & locis. ſeu eorum, vel earũ ciuibus, habitatoribus, & incolis, ac quibuſuis alijs perſonis eccleſia

a Parce tot voluptuarijs, tot ſtrenuis comędonib. tot inuictis potatoribus, tot eruditis aleatoribus, tot elegãtib⁹ ſcortatoribus totq; dominis parce Decime: ne ſi quid vel ebrii cenſuerint, piaculũ hoc eis ſit.

b Ne hos opprimas irate Leo opus manuũ tuarum.

c Infinitũ ẽ Leonis regnũ, atq; eo grauı⁹ etiã. Q uã piculoſa igitur res eſt, Leonẽ accipere in remp. Iam poſtq̃ ſel' ei acceptus es tu Decime, ali quoq; vis. Sʒ ali non potes niſi noſtris ſpoliis. Vtinã græcum poetã audiiſſem⁹. Sed alãt te, qui acceperunt. Nos oportet imitari apoſtolos, iuxta inſtitutionẽ quã accepim⁹ ab ipſis, & ſubducere nos a te qui ĩordinate te geris, atq; oneri es nobis. Vbi quem magni facis, diuus Hieronym⁹ p tat ꝓdeſſe tibi ſi detraharis ab arrogantia tua: vt poſtea recto itinere gradiaris.

ſticis, vel regularibus (vt pfertur) per vni-
uerſum orbē vbicūqꝫ, [a] pſertim in Alema-
nia exiſtentibus, vel pro tempore futuris:
ne pręfatos errores, aut eorum aliquos per
uerſamqꝫ doctrinam huiuſmodi [b] aſſerere.
affirmare, defendere, prędicare, aut illi quo
modo libet, publice & occulte, quouis q̄-
ſito ingenio vel colore, tacite vel expreſſe
[c] fauere pręſumant. Inſuper quia errores
pręfati, & plures alij continentur in libel-
lis, ſeu ſcriptis [b] cuiuiuſdam Martini Lu-
ther. dictos libellos, & omnia dicti Marti-
ni ſcripta, ſeu prędicationes, in latino, vel
quocunqꝫ alio idiomate reperiūtur, in qui
bus dicti errores. ſeu eorū aliqs cōtinētur,
ſimiliter damnamus, reprobamus, atqꝫ om
nino reijcimus, & pro omnino damnatis,
reprobatis ac reiectis (vt pręfertur) haberi
volumus, [e] Mandantes in virtute ſanctæ
obedientiæ, & ſub pœnis prædictis eo ip-
ſo incurrendis, oibus & ſingulis vtriuſqꝫ
ſexus chriſtifidelibus ſuperius nominatis:
ne huiuſmodi ſcripta: libellos, prędicatio-
nes, ſeu ſchedulas, vel in eis contenta capi
tula, errores, aut articulos ſupradictos cō-
tinentia [a] legere, aſſerere, prædicare, lauda-
re, imprimere, publicare, ſiue defendere, [b]

a Vbi feliciſſime cede
bat rapienti tibi, & ſu
per quā faciliime ſoles
rugire tu, vt terrā eius
ponas in ſolitudinem
b Omniū oculta etiā
iudicia vn⁹ moderatur
Leo: atqui de occultis
non iudicat Eccleſia

c Etiam in fauores no
ſtros ius habet ille ſer
uorum Seruus.
d Attende emphaſim

e Non obtines. Iam
enim alti⁹ radices ege
runt, q̄ vt auelli abs te
ſuſtineant

a Attende copiam ſer
monis

per ſe, vel alium, ſeu alios, directe vel indi-
recte, tacite vel exp̄ſſe, publice vel occulte,
aut [c] in domibus ſuis, ſiue alijs publicis vel
priuatis locis tenere quoquo mō p̄ſumāt:
quinimo illa ſtatim poſt harum publica-
tionem vbicunq; fuerint, per ordinarios,
& alios ſupradictos diligēter queſita pu-
blice, & ſolenniter in p̄ſentia cleri, & po-
puli, ſub oībus & ſingulis ſupradictis pœ
nis [d] cōburant. Quod vero ad ipſum Mar
tinum attinet, [e] bone deus, qd prætermiſi-
mus, quid non fecimus, quid patternę cha-
ritatis omiſimus, vt eum ab hmōi errori-
bus reuocaremus? Poſtquam enim ipſum
citauimus, [f] mitius cum eo procedere vo-
lentes, illum inuitauimus, atq; tam per di-
uerſos tractatus [g] cum Legato noſtro ha-
bitos, quam p̄ literas noſtras hortati fui-
mus, vt a prædictis erroribus diſcederet,
aut ad nos, [h] oblato etiā ſaluo conductu,
[i] & pecunia ad iter neceſſaria, [k] ſine metu,
ſine timore aliquo, quem [l] perfecta charitas
foras mittere debuit, veniret: ac [a] Saluato-
ris noſtri, apoſtoliq; Pauli exēplo, [b] nō in

g Etiam poſthac Luthere, ne credas eis, cum locu-
ti fuerint tibi bona Habitatio tem eorum in medio
doli, & loquuntur quidē cum proximo ſuo pacem
mala autem in cordib. eorum.

b Quam diſerti ſunt Romani Copiſte, bullarum conflatores.
c Nihil p̄terit. Atq; adeo vbi eſt vna rimula nōdū expleta? Hoc tandē eſt oratorē eſſe & litteras latine loq; ſcire.
d Vixerunt. actum eſt.
e Vide māſuetudinē. Itaq; agninum illū balatū ſimulat, qui ſic ferociter rugiebat modo. vt tonitru vocis ſuæ omnes conterrebat.
f Ah mitius. Quaſi aliquis ignoret, quo proceſſurus fueris.
h Fatetur periculū eē in acceſſu
i Scimus Emebas hominis ſanguinem vt p̄ libitu tuo effunderes.
k Tu quidē nihil metuebas niſi hoc qd̄ euenit: nō acceſſurum eum
l Nota, pfectam charitatem habet Leo. Quis pa'ō āte credebat hoc
a Ab exemplo
b An in occulto locutus eſt qui totam pene Europā, predicationis ſuę auditu impleuit.

occulto, ſed palam, & in facie loqueretur. Quod ſi feciſſet,[c] ꝓ certo (vt arbitramur) ad cor reuerſus: errores ſuos cognouiſſet: [b] nec in Romana curia, quā tantopere va⸗

d Tu ne coges neſcire homines quę vident, q̃ꝫ ſciunt? Quid tandem non ꝑmittis tibi? Illam omnium malorum ſentinam, illud oīm peſſimorū ſcelerū domiciliū, oīs labis: omniſꝫ fœdiſſimę turpitudinis receptaculū, illud publicę vitæ contagium: cōem peſtilētiam, vrbē Romā ꝑſuadebis nobis nō eē talē?

nis maliuolorum rumoribus, pluſq̃ oportuit tribuēdo vituperat, tot reperiſſet errata: docuiſſemuſꝫ eum, luce clarius, ſāctos Romanos Pontifices, prædeceſſores noſtros, quos præter omnem modeſtiam iniurioſe lacerat in ſuis canonibus, ſeu cōſtitutionibus, quas mordere nititur,[e] nunq̃ erraſſe. Quia iuxta Prophetam, nec in Galahad reſina, nec medicus deeſt. Sed obaudiuit ſemper: & prędicta citatione, omnibuſꝫ & ſingulis ſupradictis ſpretis,[f] venire contempſit, ac vſꝫ in prȩſentem diem contumax: atꝫ animo indurato cenſuras vltra annū ſuſtinuit: & qđ deterius eſt, addēs mala malis, de citatiōe hmōi notitiam habens[g] in vocem temerariæ appellatiōis prorupit ad futurū Cōciliū, contra,[a] conſtitutionem Pij ſecundi, ac[b] Iulij ſecundi, prędeceſſorum noſtrorū: qua cauetur, tali

c. Hoc quidē credimus ſemel abs te acceptum illum, nūquam fuiſſe poſtea quicquam locuturum.

e Nihil ne te pudet Pōtifex? Ad nullū mendaciū frōtem mutas? Sed nihil horū ſcriberes, niſi te ab omni honeſtate auerſum traherat pecuniæ ſtudium.

f Quis ignorat cur tātopere cupias Romæ videre Lutherum.

g Hoc illud tandē eſt nefas, omni ſcelere ſceleratius, appellare ad futurū Concilium.

a Impiam ſceleſti impoſtoris conſtitutionē nobis obiicis. Quis accipiet, eorum pręſertim qui iam oculos receperunt. O fraudem atꝫ violentiam.

b Sanctum hominem commemoras.

ter appellantes[c] hęreticorũ pœna plecten-
c Hoc tãdem ẽ ius & fas oẽ auferre, & implere do
mũ domini dei iniquitate & dolo. Q đ abs te q̃ro.
Creditis ne eſſe Pontifices, illũ ſuperne iudicem, q̃
aliq̃n hãc a vobis rationẽ exactur⁹ ſit. Profecto nõ
creditis. Neq; e m̃ſi deũ eẽ putaretis, ſic confiden-
ter omnia peruerteritis. Iã igitur optima conſcien-
tia recedimus a vobis. Seducitis nos enim & q̃ntũ
in vobis eſt, perditis

dos, (Fruſta etiam Concilij auxilium im-
plorauit,[b] qui illi ſe non credere palã pro-
fitetur.) ita vt contra ipſum, tãquã de fide
notorie ſuſpectum, imo vere hęreticũ, abs
q; vlla citatione) vel mora, ad condẽnatio-
nem & damnationem eius, tanquam hęre-
tici ac omnium & ſingularum ſupraſcri-
ptarum pœnarum & cenſurarum ſeuerita-
tẽ procedere[e] poſſemus: nihilominus[f] de
eorũdem fratrum noſtrorum cõcilio, om-
nipotentis[g] dei imitantes clementiam: qui
non vult mortem peccatoris, ſed magis vt
conuertatur, & viuat, omnium iniuriarum
hactenus nobis & apo. ſe. illatarum obliti
oi[h] qua poſſumus pietate vti decreuimus
[i] & quãtum in nobis eſt agere, vt propoſi-
ta manſuetudinis via ad cor reuertatur: & a
prędictis recedat erroribus: vt ipſum[a] tã-
quam filium illum prodigũ[b] ad gremiũ
Eccleſię reuertentem benigne recipiamus.

d Quid ais interfector Conciliorum. Hocne Lutherius facit

e Q đ potuit nõ voluit. Quis accuſat Leonẽ

f Vide modeſtiam Reuerendiſſimorum

g O clementiam incredibilẽ. Et Leonem qui de; nemo putauit poſſe tam clemẽtẽ eſſe, preſertim q̃n occidere poſſet.

h Etiam pius eſſe Leo poſſet, modo rapientem cum & graſſant e; iugiter ferremus.

i Quid niteris bonã oſtendere viam tuam ad quærendam dilectionem, q in ſuperbia & malicia tua docuiſti vias tuas, & in alis tuis ĩuentus eſt ſanguis animarum pauperum & innocentum.

a Heu prodigum Lutherũ, q ſic largiter ꝓfudit euangelicam doctrinam.

b Quoties inculcandũ eſt, ĩ eccleſia tua nolle

Ipſum igr̃ Martinũ, & quoſcunq; ei adhę rẽtes, eiuſq; receptatores, & fautores,[c] per viſcera miſericordiæ dei noſtri,[d] & per aſperſionẽ ſanguinis dñi noſtri Ieſu Chriſti, quo & per quem humãi generis redẽptio, & ſanctę matris eccleſiæ ędificatio facta eſt ex toto corde hortamur & obſecramus, vt ipſius Eccleſiæ pacem, vnitatem, & veritatem, pro qua ipſe Saluator tã inſtanter orauit ad patrem,[e] turbare deſiſtant, & a prędictis tam pernicioſis[f] erroribus prorſus abſtineant:[g] inuenturi apud nos ſi effectualiter paruerint, & paruiſſe per legitima documenta nos certificauerint,[h] paternę charitatis affectum, & apertũ manſuetudinis & clementię[i] fontem. Inhibentes

c Hæc te miſericordie viſcera induere iubet Paul⁹ ſimul benignitatem, humilitatẽ, modeſtiam, & patientiam, quẽ nos videmus magno etiam cum dolore noſtro, cõtra indutũ. pro miſericordia crudelitatem, pro patientia iracundiam, pro iuſtitia, iniquitatem, & vt ſemel dicam, pro virtutibus vicia: id eſt: pro Chriſto deo antichriſtum diabolum verſari nos, neq; cum Copiiſtis tuis velle tibi adſentari. Quin tu potius ad ſanitatem redis, proiiciens auaritiam ex calumnia, & excutiens man⁹ tuas ab omni munere.

d Mir or talis cum ſis. hec poſſe loqui te interim ſic fingere: ſic ſi're & diſſimulare

e Secure vult regnare Decim⁹: ſed vereor vt poſſit, ſic cõmoda Germania..

f Quippe vnde fames tot reuerẽdiſſimorũ: & penuria ipi domio i minet.

g. Facile credimus emptorum magnite, vt verũ taceamus: tibiq; permittentes regnum, ipi omnes tam iniquo domino ſeruiamus tibi.

h Apage ſis charitatẽ tuam pater Leo, quam ſcimus qualis ſit,

i Clementie & manſuetudinis fontem audes dicere te. O iniquitatẽ At certe iſti ſunt fontes aqua carẽtes nebullæ quę a procella ferũtur, quibus caligo tenebrarum in æternũ ſeruata eſt. Itaq; nihil agis Leo, vel ſic fingens te. Non enim derelinquemus fontẽ aque viue dominum, & fodemus nobis ciſternas: q̃ non valębunt aquam continere

[a] nihilominus eidem Martino ex nunc, vt interim ab omi prędicatione, ſeu pdicationis officio omnino deſiſtat. [b] Alioquin vt ipſum Martinũ, ſi forte iuſtitię & virtutis amore a peccato non retrahat, indulgẽtiæq́ʒ ſpes ad pœnitentiam non reducat, [c] pœnarum terror coerceat diſciplinæ: eũdẽ Martinum [d] eiuſq́ʒ adhærentes, complices, [e] fautores & receptatores, tenore præſentium requirimus & monemus in virtute ſancte obedientiæ, & ſub prędictis omĩbus & ſingulis pœnis, eoipſo incurrendo diſtricte pcipiendo [f] mandamus, quatenus [g] infra ſexaginta dies, quorum viginti pro primo, viginti pro ſecũdo, & reliquos viginti dies pro tertio & peremptorio termino aſſignamus, ab affixione pręſentium in locis infraſcriptis, immediate ſequẽtes numerandos. Ipſe Martinus, cõplices, fautores, adherentes, & receptatores prędicti a pręfatis erroribus eorumq́ʒ prędicatione, ac publicatiõe & aſſertiõe, defẽſiõe quoq́ʒ & librorũ, ſeu ſcripturarũ editione, ſuper eiſdẽ, ſiue eorũ aliquo omnino deſiſtãt: libroſq́ʒ ac ſcripturas oẽs & ſingulas, pręfatos errores, ſeu eorũ aliquos quolibet cõtinentes, [a] comburãt, vel comburi faciant.

a Veritatem predicare vetat Lutherum. neq́ʒ em̃ patiẽtes eius ſunt vrbis aures. Sed ille ñ parebit, poſt, quam ſemel viã veritatis eligit

b Oĩa ptẽtat: & quod aiunt, mouet lapidẽ, vt ne regno excidat. Taʒ inuiti exiguuntur tyrãni.

c Adhuc mouere iſtos nos terrores exiſtimat nõ nouit Germania, q̃ tũ immutata ſit diſcere

d vereor quo euadat,

e Dii immortales, quã tũ bonorũ hoim Romã vocat. Non capiet vrbs. Sed tu vide Leo ne te oneres hoſpitib⁹ nimis mltis. Me qdẽ ſi audiẽt alii, veniem⁹ ti.

f Domine deus, poſſederũt nos dñi abſq́ʒ te: tantũ i te recordemur nominis tui.

g nõ ſatis dierũ eſt Decime podagricis qbuſdã & aliter morboſis q ĩ lecticis adportãdi ſũt, ac illis etiã decrepitis: q tripodes ambulabũt.

Ipſe etiã m Martinus, errores & aſſertiões hmõi omnino [b] reuocet, [c] ac de reuocatione hmõi ꝑ publica documenta [d] in forma iuris valida, in manibus duorũ Prælatorũ conſignata, ad nos infra alios ſimiles ſexaginta dies [e] tranſmittẽda, vel per ipſũmet (ſi ad nos venire voluerit, [f] quod magis placeret) cũ ꝓfato pleniſs. ſaluo conductu, quẽ ex nũc cõcedimus, deferẽda, nos certiores efficiat: vt de eius vera obedientia [g] nullus dubitatiõis ſcrupulus valeat remanere. Alſ ſi (h qđ abſit) Martinus ꝓfatus, cõplices, fautores, adherentes & receptatores ꝑdicti ſecus egerint, ſeu ꝓmiſſa oia & ſingula infra terminũ prędictum cum effectu non impleuerint, Apoſtoli imitãtes doctrinã, qui hæreticum hominem poſt primam & ſecundam correctionem vitãdum docuit [i] ex nunc prout ex tunc & econuerſo, eundem Martinum, complices, adherẽtes, fautores, & receptatores pręfatos & eorum quemlibet, tanq̃ aridos palmites: a Chriſto non manentes, ſed doctrinã cõtrariam, catholicæ fidei inimicam, ſiue ſcandaloſam, ſeu damnatam, in non modicam offenſom [l] diuinæ maieſtatis, ac uniuerſalis Eccleſiæ, & fidei catholicæ detrimentũ, &

a Obtinuiſti Ardent, ſed in cordib⁹ bonorũ. O pnicioſum tibi incẽdiũ. Iam extigue, ſi pôt
b Reuocabit, & reclamabit, neq; vnquam repetere ceſſabit veritatis verbum. neq̃ illud obliuio perimat
c Caute,
d Id eſt, in forma camere apoſtolicæ.
e tranſmittet, ſi me audiat, vt uideas magno cum dolore tuo.
f Tunc eñ liceret ĩterficere tibi ꝑdicatorẽ veritatis. Non abſq; cauſa toties allicis Lutherum
g Nimium caues
h Neq; eñ e re tua erit

i Pulchra loquutio, En ſtilum Romanæ curiæ

a Nō videbamus claues iā imperator Leo, Tu enim gladios vſurpaueras, quē vidimus multis cū ſimilibus ī Vrbini ducem ferri, ac ſanguinem Chriſtianorum fundere.

b Hoc illud eſt Apoſtoli cum rhete, quo capiūtur hoīes vt pereant. O nouitatem

c Etiam ſana Lutheri ſcripta damnas? & cū zizaniis vna optimam etiā ſegentē euellis & comburis? Vel hoc videris impie agere, ac tui obliuiſci.

d Memoriā deles ei⁹ quē in gratiā mō, ſi reſipiſceret, accipiebas. His moribus intolerabilem te facis, & vt deſtruāt te boni omnes.

a At p cācellos, dic mihi, nūqd inſpicere licebit. Et vos miror, qd in tāto ocio facitis Romæ, quo minus latine

ſcandalum dogmaticantes, & prędicantes, [a] claues quoqȝ Eccleſiæ vilipendētes notorios & pertinaces hęreticos eadem authoritate fuiſſe & eſſe declarantes, eoſdem vt tales harum ſerie condēnamus, & eos pro talibus haberi ab omnibus vtriuſqȝ ſexus chriſtifidelibus ſupradictis volumus: mandamus. Eoſqȝ omnes: & ſingulos: omnibus ſupradictis. & aliȷs cōtra tales a iure inflictis pœnis præſentiū tenore ſubiȷcimus, [b] & eiſdem irretitos fuiſſe & eſſe decernimus, & declaramus. Inhibemus p̄terea ſub omnibus & ſingulis pręmiſſis pœnis. eo ipſo incurrēdis omnibus & ſingulis Chriſtifidelibus ſuperius nomīatis. ne ſcripta [c] etiam pręfatos errores non cōtinentia: ab eodem Martino quomodolibet condita vel edita: aut condēda vel edenda. ſeu eorū aliqua: tanq̄ ab homine orthodoxæ fidei inimico. atqȝ ideo vehementer ſuſpecta, & [d] vt eius memoria omīno deleatur de chriſtifidelium conſortio legere, aſſerere, prædicare, laudare, imprimere, publicare. ſiue defendere, per ſe, vel alium, ſeu alios, [a] directe vel indirecte, tacite vel expreſſe, publice vł occłte, ſeu ī domibus ſuis ſiue aliȷs. [b] locis publicis, vł priuatis tenere quoquo mo

do præſumant: quinimo illa comburant, vt præfertur. [c] Monemus inſuper omnes, & ſingulos chriſtefideles ſupradictos ſub eadē excõmunicationis latę ſententię pœna, vt hæreticos p̄dictos declaratos & cõdēnatos, mandatis noſtris nõ obtēperantes, poſt lapſum termini ſupradicti [b] euitēt, & quantũ in eis eſt, euitari faciant, nec cum eiſdē, vel eorum aliquo cõmertium, aut aliquã conuerſationē, ſeu cõmunionē habeant, [e] nec eis neceſſaria miniſtrēt. [f] Ad maiorem præterea dicti Martini, ſuorũq; cõplicum, fautorũ & adhærentiũ, ac receptatorũ p̄dictorũ ſic poſt lapſum termini p̄dicti declaratorũ, hæreticorũ, & condēnatorum [g] confuſionem, vniuerſis & ſingulis vtriuſq; ſexus chriſtifidelibus, Patriarchis Archiepis, Epiſcopis, patriarchaliũ, metropolitañ. & aliarũ cathedraliũ, collegiatarum, ac inferiorũ eccleſiarum p̄latis, capitulis, aliiſq; pſonis eccleſiaſticis, ſęcularibus, & quorũuis, ordinũ, etiã Mendicãtiũ (p̄ſertim eius congregatiõis, cuius dictus Martinus eſt pfeſſus, & in qua degere, vel morari dicitur) regularibus, exemptis, & nõ exemptis, necnon vniuerſis & ſingulis Principibus, quacũq; eccleſiaſtica vel mũ-

loqui diſcatis. Talis eſt barbaries,

b Etiam in ſcriptis.

c Audi alium Leonis rugitum, quo dea Sophania vate preſcriptũ eſt olim. Principes in medio ei⁹ quaſi leones rugientes. Vbi mirificus eſt Hieronymus, quē hic nõr ſolũ colit.

d Soli ſumus.

e Etiam matulam non porrigent.

f Brachium ſæculare excitabit hic rugitus

g Confundantur omnes inique agentes ſuperuacue

dana fulgẽtibus dignitate, Regibus, Imperatoribus, Electoribus: Duleibus, Marchionibus, Comitibus, Baronibus, capitaneis, conductoribus, domicellis, cõmunitatibus, vniuerſitatibus, potẽtatibus, ciuitatibus, terris, caſtris, & locis, ſeu eorũ habitatoribus, ciuibus, & incolis, omibuſq; aliјs & ſingulis ſupradictis p vniuerſum orbẽ, pſertim in eadẽ Alemania conſtitutis, mandamus, quetenus[a] ſub prędictis omnibus & ſingulis pœnis, ipſi, vel eorũ quilibet pręfatum Martinũ, complices, adherẽtes, receptatores, & fautores, perſonaliter[b] capiant, & captos ad noſtrã inſtantiam retineant, & ad nos mittãt.[c] Reportaturi pro tam bono opere, a nobis, & ſede apoſtolica remuneratiõẽ, præmiũq; condignum vel ſaltem eos, & eorũ quemlibet de Metropolitañ. cathedralib. collegiatis, & aliјs eccleſiis, domibus, monaſterijs, conuentibus, ciuitatibus, dñijs, vniuerſitatibus, cõmunitatibus, caſtris, terris, ac locis reſpectiue. tam clerici, & regulares, q̃ laici omes & ſinguli ſupradicti, omnino expellant, Ciuitates vero, dominia, terras, caſtra. villas, comitatus, fortilicia, oppida, & loca quæcunq; vbilibet cõſiſtentia, earum

a Vide quomodo Eccleſiam non amore vt Chriſtus ſociet, ſed vi ac terrore vt tyranni cogat. Quis ferret talem paſtorem?

b Nunc tandẽ expediebat plures eſſe Curtiſanos qui tantum hominum cogerent.

c p̃miũ pollicitum iis q̃ nos pdiderit, & pcio paciſcitur pſcriptorũ capita, Vere Romanus eſt. Dic mihi vero Decime, quid facies in die viſitationis & calamitatis de longe veniẽtis? Non fugis a futura dei ira

& eorũ reſpectiue, Metropolitañ. Cathedrales: Collegiatas, & alias eccleſias, Monaſteria, Prioratus, domus, cõuetus, & loca religioſa, vel pia, cuiuſcunq; ordinis (vt pfertur) ad quę pręfatum Martinũ, vel aliquem ex prędictis declinare contigerit, q̃diu ibi pmanſerit, & triduo poſt receſſum eccleſiaſtico [a] ſubijcimus interdicto: Et vt premiſſa omnibus innoteſcant, [b] mandamus inſuper vniuerſis Patriarchis, Archiepis: Epis, patriarchalium metropolitañ. & aliarũ cathedraliũ, ac collegiatarũ eccleſiarũ p̃latis, capitulis, alijſq; pſonis eccleſiaſticis, ſęculari. & quorũuis ordinũ ſupradictorũ regularib. frib. religioſis, mõachis exẽptis & nõ exẽptis ſupradictis vbilibet, p̃ſerti in Alemania cõſtitutis, q̃tenus ipſi vel eorum quilibet ſub ſimilibus cenſuris, & pœnis eo ipſo incurrendis, Martinum, omneſq; & ſingulos ſupradictos qui elapſo termino, huiuſmodi mandatis ſeu monitis noſtris non paruerint, in eorum eccleſiis, dominicis & alijs feſtiuis diebus, dum inibi maior populi multudo ad diuina cõuenerit, declaratos hęreticos & cõdẽnatos publice nuncient, faciantq; & mandent ab alijs nũciari, & ab omnibus arctius euitari.

a Interdicit ſacris. En pietatẽ eius Pontificis q ſe pacificũ apellari nuper, quaſi nouus orbi Solomon illuxiſſet, voluit.

b Nihil facit aliud, q̃ mandat, iubet, imperat decernit, vetat, inhibet terret, minatur. Nimirum imperatorem oſtẽdit ſe. Verum heus tu Leo: ne ſuperbi Deus enim ſuperbis reſiſtit, humilibus autem dat gratiam

a Tandem ad vltimū euadit leonina feritas Vbi ſi in iſto muſicorū tuorū ſtrepitu licet audire tibi Leo: ſcire cupio, qua confidentia hoc agas. Putaſne in tua eſſe poteſtate interficere animas quæ nō moriuntur: & viuificare q̄ nō viuunt, Quare autē mētiris populo dei credenti mēdaciis. An nefas eſſet hoc, ſi nō ſolum ſceleratā hāc a nobis bullā, & oēs huic ſimiles fortiter arceremus, ſed & ipſos occideremus publice bullarum caupones,

a Huic difficultati ſubuenientes denuo edēdam curauimus. Multum enim noſtra intereſt, talem tuā tā ſplendidam Bullam. latiſſime circumferri

Necnon omnibus chriſtifidelibus vt eos euitent pari modo, ſub prædictis cenſuris & pœnis. Et pręſētes literas, vel earū trāſſumptū ſub forma infra ſcripta factum in eorū eccleſiis, monaſteriis, domibus, conuentibus, & aliis locis, legi, publicari, atq; affigi faciant. a Excommunicamus quoq; & anathematicamus oēs & ſingulos cuiuſcunq; ſtatus, gradus, conditionis, præeminentiæ, dignitatis, aut excellentiæ, fuerint, qui quo minus p̄ſentes literæ, vel earū tranſumpta, copiæ ſeu exemplaria in ſuis terris & dominiis legi, affigi, & publicari poſſint, fecerint. vel quoquo modo procurauerint. per ſe, vel aliū ſeu alios, publice vel occulte, directe vel indirecte, tacite vel expreſſe. a Poſtremo quia difficile foret præſentes literas ad ſingula queq; loca deferri, in quibus neceſſarium foret: voluimus, & Apoſtolica auctoritate diſcernimus, quod earū tranſumptis manu publici notarij cōfectis, & ſubſcriptis. vel in alma urbe impreſſis, & ſigillo alicuius eccleſiaſtici prælati munitis, vbiq; ſtetur & plena fides adhibeatur, prout originalibus literis ſtaretur & adhiberetur, ſi forent exhibitæ vel oſtenſæ, Et ne pręfatus Martinus

omneſq; alij ſupradicti, quos præſentes literę quólibet concernunt ignorantiam earundem literarum, & in eis contentorum oim & ſingulorum prætendere valeant, literas ipſas in baſilicæ principis apoſtolorũ, & cãcellarię apoſtolicæ, necnõ cathedraliũ eccleſiarũ Braãeburgeñ. Miſneñ. & Morſpergeñ. valuis affigi & publicari debere voluimus. Decernentes, q͏ earundem literarum publicatio ſic facta, ſupradictum Martinũ, omneſq; alios & ſingulos prænominatos, quos literę hmõi quólibet concernunt, perinde arctent acſi litteræ ipſæ die affixionis & publicationis huiuſmodi, eis perſonaliter lectæ & intimatę forent. Quum non ſit veriſimile, q͏ ea quę tam patenter fiunt. debeant apud eos [a] incognita remanere. [b] Non obſtantibus coſtitutionibus, & ordinationibus apoſtolicis, ſeu ſupradictis omnibus & ſingulis, vel eorum alicui, aut quibuſuis alijs a ſede apoſtolica prædicta, vel ab ea poteſtatem habentibus, ſub quauis forma etiam confeſſionali, & cum quibuſuis [c] etiam fortiſſimis clauſulis, aut ex quauis cauſa. ſeu grandi conſideratione indultum, vel conceſſum exiſtat, quod interdici, ſuſpendi, vel excommunicari non poſſint

a At cognoſcimus ſed non agnoſcimus. Hæc tandem eſt hebetudo noſtra.

b Omnia perrumpit hoc fulmen: etiam ſi apoſtolicum opponat quid Atq; ita ſathanam expellit ſathanas: vt ſpes ſit, diuiſum eius ĩtra ſe regnum: mox ruiturum

c Adamantinis illis: & maximi emptis

per literas apoſtolicas nõ facientes plenam & expreſſam, ac de verbo ad verbum, non autem per clauſulas generales id importan= tes de indulto huiuſmodi mentionẽ eiuſdẽ indulti tenores, cauſas, & formas perinde acſi de verbo ad verbum infererentur, ita vt omnino tollatur, præſentibus pro expreſ= ſis habentes, [b] Nulli ergo omnino homi= num liceat hanc paginam noſtræ [c] damna= tionis[d], reprobationis, reiectionis, decreti, declarationis, inhibitionis, voluntatis, man dati, hortationis, obſecrationis, requiſitio= nis, monitiõis, aſſignationis, conceſſionis, condemnationis, ſubiectionis, excommu= nicationis, & anathematizationis infringe= re, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, [a] indi= gnationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri & Pauli apoſtolorum eius, ſe nouerit incurſurum. Datum Romæ apud ſanctum Petrum. Anno incarnationis Domiuicæ. Milleſimo quingenteſimo viceſimo: xvij. Kalꝫ Iulij. Põtificatus noſtri anno octauo.

Viſa. R. Milaneſius.

Albergatus.

d Vtinam omnes legã ac ĩtelligam, vt qualis ſit arbor ex fructu ar= boris pnoſcant. Hoc in primis optamus Deci= me. Tantũ abeſt vt re= fugere hoc tuuꝫ edictu lũ volumꝰ. Sit hoc igi= tur añactę vitę teſtimo niũ tibi. Hic te fœtus ꝓ bet.

e Sexcentis nominib. inſcribit tale ſuũ tantũ decretum Decimus,

a Quam in tua menu habes. Nã quid oĩm eſt quod nõ arrogetis vo= bis Pontifices, Quibus nos viciſſim cum Tetul liano reſpondemus, cũ damnamur a vobis, a deo abſoluemur, Hoc nos dirimat.

Hæc ſuper Bulla tua habuimus Pontifox Leo, quam præſtabat Romæ contineri apud ſanctum Petrum, vt perpetuo lateret, quam tāto cum pudore (ſi te modo pudet dedecoris) foras & in lucem emittere. Quare nenon ſē per aliquid recte moneamus te, præcium opere eſt, iſti tuæ licentię modum ſtatuere, & petulantes huius generis bullas frænare, ne plus æquo ſe effundant. Paulus iubet etiam a ſpecie mali abſtinere te: tanto minus debes, apertum te offendiculum præbere populo Chriſtiano cui iam perſuaſum ipſi quoq; eſt, in Germania præſertim, ex pontificalib⁹ conſtitutionibus, vt nūmi vulgo ſūt tanto quamq; deteriorē eſſe, quanto ſit recentior. Noli vero cōmutare veritatē dei in mendaciū, & hūanas veſtras conſtitutiones., ab auaritia & ambitiōe depromptas diuinis ꝑferre mandatis, & dei verbo. Illud in primis deſiſte, amore lucri diuinæ ſcripturæ ſenſum iniquis detorquere modis, & ab ſe alienum reddere. ac faſcinare fidelium mentes, ne veritati obediant, Nam quid conaris, tā manifeſtis tuis flagitiis, boni ſpeciem inducere, cum poſſim, ſi in cōcertationē me perduxeris, vnū in Germania Epiſcopū oſtendere omnibus, a quo vi ac fraude extorſiſti quater ſexagies mille aureos. Eſt hoc tondere oues Aut ſpelunca latronum facta eſt domus domini. Tandē cupiditatibus tuis obſiſte, atq; iſtā tempera rapacitatem tuam, confidens in verbis mendacii, ac dicens cottidie Templum domini, tēplum domini. &: Pax, pax cū nō ſit pax. Nam vt hominū genus fallas hiſce artib⁹, non potes illum latere cordium ſcrutatorē, qualis ſis, Memineris vero flagelli inundantis vbi trāſibit, ne veniat ſup te & pſeudo eccleſiā tuā, totamq; ſemel conculcet peſſimorum Romæ hominū colluuiem. Quid enī Romæ habes pater infinitū illū muſicorum tuorum, & adſentatorum gregem, niſi meros fures, meros impoſtores fraudatores, prædones, aut aliter malos homīes, qui q̄ſi aucupes

ponũt laqueos, & pedicas ad capiẽdũ cottidie hinc aliq̃d
Parcius preterea laceſſo veritatis adſertores, ne malum
vltro tibi concilies. Iam hoc enim clamant cum propheta
paſſim multi. Quia corruit in plateis veritas, & æquitas
non potuit ingredi, Et facta eſt veritas in obliuionem, &
qui receſſit a malo, prædę patuit. Quare meũ ẽ cõcilium
ne vnq̃ in mẽtẽ veniat tibi, vlterius perſequi Lutherũ,
cum iis vna quos ille cõmouit. Plures ſunt enim quam vt
vel tibi, vel vlli Epiſcopo liceat tantũ animarum, ſi poſ
ſitis etiam perdere. Vides iam ante muſſitatum eſſe paſ
ſim contra te, q̃ tum leuiter, & nulla de cauſa, iſtud tuũ
fulmen iaculeris, quod non conſideras, ſi in contemptũ
aliquando venerit, quantum offendiculi vulgo paritu rũ
ſit. Igitur manſueſce, & charitatis non fictę illius ſed Chri
ſtianæ & ſyncere officiũ fac Exhibe te formam nobis ad i
mitandũ, ac illud cura, non vt explearis tu, ſed vt nos pa
ſcamur. Quod vbi decreueris, tum ſciẽtia poſthac paſce
nos & doctrina, non bullis. Iam perteſum eſt harum em̃.
Indulgentias vero tuas nauſeamus, vt æquę nihil. Ponti
ficiæ dotes ſunt ſapiẽtia,, puritas, caſtitas & tecum om=
nium contemptus. Has amp lectere. Sic enim fiet. vt co
lat te Germania. cum amare viderit, non oppugnet vbi
terrere pe rſenſerit. Decet autem beneuolentia vince=
re te omnes, vi cogere neminem. Hæc libere, ſed vere vt
& res ſunt, & tempora ferunt. Vale ex Germania

DIRVMPAMVS VIN

CVLA EORVM,

ET PROIICI

AMVS

A NOBIS IV-

GVM IPSORVM